

Armand Goșu

RUSIA

o ecuație complicată

Convorbiri cu Lucian Popescu

Ediția a II-a adăugită, cu cele mai recente texte
despre războiul din Ucraina

POLIROM
2022

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte la ediția a doua</i>	5
<i>Cuvânt-înainte la prima ediție</i>	7

Partea I. Români și Rusia

Fereastra către Răsărit deschisă de basarabeni.....	13
Istoria scurtă, dar agitată a studiilor românești privitoare la Rusia	29

Partea a II-a. Agonia regimului Putin

Rusia de la bolșevicii lui Lenin la silovikii lui Putin.....	59
Alegeri printre bastoane și așteptarea sancțiunilor pentru cazul Skripal	70
De ce au creat rușii conflictul din Marea de Azov	80
Războiul Rusiei cu Occidentul va dura. Cum a intrat Putin într-o capcană cu anexarea Crimeii și de ce au devenit tătarii crimeeni dușmanii Rusiei.....	87
Despre alegerile locale din Rusia. Partidul lui Putin suferă o lovitură. Și despre protestele, înscenările, arestările de dinaintea alegerilor	98
Cum s-a strecurat propaganda rusească la Forumul Mondial al Holocaustului. Și de ce vrea Putin să rescrie istoria celui de-al Doilea Război Mondial	112

Criza petrolului. Acordul ruso-saudit nu a reușit să oprească incredibila coborâre a prețului petrolului....	133
„O falangă feminină, pe care Lukașenko, un misogin, a desconsiderat-o și a ridiculizat-o în toate ocaziile, i-a aplicat lovituri mortale”	143
Cum a ajuns Rusia să spună că Navalnîi s-a otrăvit singur și despre neputința Occidentului în fața situației din Belarus	164
Navalnîi a fost judecat în secția de poliție. Doar pe vremea lui Stalin se mai putea întâmpla așa ceva.....	172
„Navalnîi nu susține anexarea Crimeii, nici instaurarea dictaturii în Rusia, nici deportarea cecenilor. Toate acestea sunt teme ale propagandei rusești”	181

Partea a III-a. Ucraina. De la Poroșenko la Zelenski

Zi istorică pentru Ucraina. Înființarea Bisericii autocefale. Consecințe pentru Kiev, Moscova și București	193
Cauzele victoriei lui Vladimir Zelenski în alegerile prezidențiale din Ucraina și consecințele acestei victorii uimitoare.....	206
Orice alegeri libere și corecte reprezintă o înfrângere pentru Putin.....	219
Zelenski a dovedit că face față unor negocieri dure cu Putin. De ce vor rușii un acord de tranzit al gazului cu Ucraina, deși au aproape gata Nord Stream și South Stream	232

Partea a IV-a. Republica Moldova. Agonia și prăbușirea regimului Plahotniuc

„S-a furat masiv. Nici în Rusia nu se fură la vot cum s-a furat acum în Republica Moldova. Putin poate să fie invidios pe Plahotniuc”	247
---	-----

„Felul în care instituțiile de la București au gestionat relația cu Chișinăul ar trebui să producă un cutremur în sistemul de securitate și politică externă din România”	256
Voluptatea eșecului. Despre cauzele victoriei socialistului Ion Ceban în alegerile de la Chișinău	279
De ce a picat guvernul Maia Sandu	290
Vizita ministrului Szijjártó Péter la Chișinău determină România să reseteze relația cu Republica Moldova	302
„Dodon este prea slab ca să poată supraviețui politic fără cârja rusească”	308
Cum a câștigat Maia Sandu. Rolul enorm al diasporei. Cât l-a ajutat Moscova pe Dodon	327

Partea a V-a. Războiul

„E greu de crezut că Roman Protasevici va scăpa cu viață din mâinile KGB, dacă nu dă declarații pe placul lui Lukașenko”	337
Putinismul n-o să dispară odată cu Putin. Rusia a intrat într-un lung ciclu de ostilitate împotriva Occidentului	344
A fost lăsată Ucraina la mâna rușilor? De ce întâlnirea dintre Merkel și Biden e mult mai importantă decât s-a crezut.	360
„Pregătirea transferului de putere, aceasta este adevărata miză a alegerilor parlamentare din Rusia”	373
Va fi sau nu va fi război?	387
Kazahstan, sfârșitul fără glorie al epocii Nazarbaev. O afacere de familie kazahă i-a oferit lui Putin ocazia unei demonstrații de forță	415
„Putin vrea să prindă Ucraina în plasa acordurilor de la Minsk ca s-o țină prizonieră în <i>ruski mir</i> ”	433
Putin e învins în fiecare zi, iar Ucraina devine o mare națiune. Nu cred că Transnistria o să se implice în război	445

Pe online a intrat și echipa lui Poroșenko, și a făcut-o extrem de agresiv, cu un clip video în care Zelenski e lovit de un camion Kamaz uriaș. Pentru publicul din România pare o glumă proastă, însă această scenă generează emoții puternice în Ucraina, unde în 1999 un candidat la președinție chiar a fost călcat de un Kamaz. Clipul a fost retras, poliția a anunțat o anchetă, iar Zelenski și-a întărit paza de corp. Nici tabăra acestuia n-a rămas datoare, afișe mari inundând principalele orașe. Pe ele, într-un colț, capul lui Poroșenko, fără să i se vadă fața, iar pe ceafă, scris cu litere uriașe, *Kineț*, sfârșit!

Dacă în Republica Moldova Putin e agentul electoral al socialiștilor lui Dodon, pe afișele cărora a apărut, în Ucraina, imaginea președintelui Rusiei e folosită masiv de Poroșenko pe post de sperietoare, ca să mobilizeze electoratul.

În aceste ultime două săptămâni, o mare parte a intrigii a fost întreținută de negocierile privind organizarea dezbaterii dintre candidați. Zelenski a ales practic locul, Stadionul Olimpic, și ziua, 19 aprilie. Poroșenko a forțat o dezbatere pe 14 aprilie; a ieșit un miting pe stadion, nimic mai mult.

Ziua în care Zelenski a fost primit la Élysée de președintele Macron? Era la Paris, nu avea cum să fie pe stadionul din Kiev.

Da, asta a fost duminică, 14 aprilie. Dar și Poroșenko a fost primit la Élysée, la câteva ore după Zelenski, numai că el s-a întors seara la Kiev și a mers la stadion, pentru dezbateri. Lumea era adunată, a ieșit un miting, repetiție pentru 19 aprilie.

Era evident că Zelenski nu dorea dezbateri, a amânat-o cât a putut. A făcut-o în ultimul moment, în ideea că, dacă nu iese bine, oricum nu va fi timp suficient ca să-i scadă procentele.

Dar toate aceste negocieri și pregătiri pentru dezbateri au fost un spectacol, în care a fost atras și Poroșenko. Cei doi

candidați – la cererea lui Zelenski – au trebuit să-și facă analizele, iar acest lucru s-a făcut discret, la o clinică privată, și a oferit echipei lui Poroșenko ocazia să pună în circulație acuzația că Zelenski se droghează.

Cum a fost dezbaterea de pe Stadionul Olimpic din Kiev? A fost destul de puțin comentată de presa internațională, de altfel. Ați văzut-o?

Sigur că da. A fost spectaculoasă. A durat doar o oră. S-a desfășurat în fața a 60-70.000 de spectatori. A fost singura întâlnire la care au participat ambii candidați. A fost greu negociată de cele două echipe de campanie.

S-a desfășurat vineri seară, cu câteva ore înainte de încheierea campaniei. Comentatorii de la Kiev spun că impactul acestei dezbateri asupra electoratului va fi foarte redus. Deci, refuzând dezbaterile publice multă vreme și acceptând una singură, cu câteva ore de încheierea campaniei electorale, Zelenski și-a atins obiectivul de a-și conserva avantajul în fața lui Poroșenko. N-avea de ce să se expună inutil.

Zelenski n-a avut pe scena de pe Olimpic răspunsuri la întrebări, ci a dat replici. După încheierea dezbaterii, el și echipa sa de campanie au dispărut într-un minut de pe stadion, în vreme ce Poroșenko a rămas și a continuat mitingul electoral.

Adevărat, în ciuda faptului că a analizat atent campania electorală din Ucraina, presa occidentală abia dacă a comentat dezbaterea. Dar nici nu putea să fie altfel. Vineri, 19 aprilie, a fost Vinerea Mare în Occident. Ziariștii și analiștii specializați în spațiul ex-sovietic sunt și ei în scurta vacanță de Paște.

Și cum a fost dezbaterea, spuneți că ați văzut-o, ne puteți da ceva detalii?

Stadionul a fost împărțit în două jumătăți, cu două scene, una pentru Poroșenko, alta pentru Zelenski. În fața celor

două scene se aflau susținătorii fiecărui candidat. Poroșenko a încălcat protocolul negociat și s-a îndreptat spre scena pe care se afla Zelenski. De aceea am avut amândoi candidații pe aceeași scenă. Fiind scena lui Zelenski, susținătorii lui Poroșenko erau departe, la celălalt capăt al terenului, astfel încât atunci când Poroșenko vorbea se auzeau huiduielile fanilor lui Zelenski, aflați în fața scenei.

Potrivit tragerii la sorți, primul a vorbit Zelenski, care a spus că președinte trebuie să fie un om din popor, nu un oligarh.

Previzibil, un discurs în acord cu personajul pe care-l interpretează în serialul Sluga naroda, nu-i așa?

Exact. A avut un discurs construit abil. A spus că e un om simplu, nu un politician, că vine la putere ca să distrugă sistemul politic existent. Și a mai spus ceva, uitându-se spre Poroșenko, anume că această candidatură a sa e o consecință a greșelilor și promisiunilor exagerate făcute de Poroșenko. Sunt declarații de efect, fără îndoială.

În mesajul de la final, ultimele două minute, Zelenski revine și spune că el și echipa sa sunt oameni normali, că au o altă mentalitate, una de secol XXI. Toată campania e construită pe teza că Zelenski e altceva, că n-a fost atins de virusurile politice din Ucraina, că nu e responsabil pentru nimic din trecut și că țara merită o șansă cu un politician cu totul nou, imaculat și antisistem.

Ceea ce Poroșenko contestă, cu destule argumente. De altfel, apropierea lui Zelenski de un oligarh a fost o temă favorită a lui Poroșenko în campanie.

Cu asta și-a început Poroșenko discursul de pe Olimpic, adresându-i-se lui Zelenski: sunteți reprezentantul oligarhiei, sunteți milionar în euro, nu vă arătați sursele averii. Poroșenko

a reluat acuzația că în spatele lui Zelenski se află oligarhul fugar Kolomoiski. El este proprietarul canalului 1+1, care difuzează serialul *Sluga naroda* și care i-a făcut campanie electorală lui Zelenski. Kolomoiski a fost cândva colaborator al lui Poroșenko. PrivatBank, aflată în proprietatea lui Kolomoiski, a fost cea mai mare bancă din Ucraina, numai că a fost naționalizată de stat. Acum un an, instanța de judecată confirmase decizia Băncii Naționale de naționalizare. Însă, săptămâna trecută, aceeași instanță de judecată a dat o sentință favorabilă lui Kolomoiski, declarând ilegală naționalizarea. Deci Kolomoiski și-ar putea recăpăta PrivatBank în curând, iar spălările de bani, devalizările de fonduri publice ar putea fi trecute sub tăcere.

De altfel, avocatul lui Kolomoiski, Andrei Bogdan, a fost adesea văzut la sediul de campanie al lui Zelenski, el făcând legătura între oligarhul fugar și actorul politician.

Sunt și alte teme de atac ale lui Poroșenko, cum ar fi ne-declararea averii de către Zelenski, călătoriile la Moscova făcute de acesta după anexarea Crimeii ori firmele sale din Rusia, din domeniul showbizului.

La sfârșit a avut loc scena îngenuncherii lui Zelenski în fața mulțimii. Ce efect încerca să obțină?

Aveți nevoie de câteva detalii suplimentare. În campanie, presa apropiată de Poroșenko l-a tot acuzat pe Zelenski că ar fi spus că e gata să se așeze în genunchi în fața lui Putin. E ceva scos din context, evident. Vineri, la dezbateri, Zelenski afirmă cu emoție în glas că e gata să se pună în genunchi, chiar în acel moment, în fața fiecărei mame care și-a pierdut copilul pe front, în fața fiecărui copil care și-a pierdut tatăl, în fața fiecărei femei care și-a pierdut soțul. A fost o scenă pregătită atent. Zelenski se așază în genunchi și-i cere și lui Poroșenko să facă același lucru. Numai că Poroșenko, huiduit

de mulțimea fanilor lui Zelenski aflați în fața scenei, le întoarce spatele și se pune în genunchi în fața unei văduve care și-a pierdut soțul în luptele din Donbass și care ține steagul Ucrainei, aflându-se printre cei câțiva susținători ai săi de pe scenă.

Sfârșitul nu e mai puțin dramatic. La finalul dezbaterii, Poroșenko a început să cânte imnul, în vreme ce Zelenski era tare vesel, și-a îmbrățișat soția și desena în aer, din degete, semnul victoriei. A înțeles că trebuie să schimbe registrul, a pus repede mâna la inimă și a început să cânte și el imnul. Dezbaterea s-a terminat cu un întreg stadion intonând imnul Ucrainei.

*La ce să ne așteptăm de la viitorul președinte al Ucrainei?
E amenințat cursul pro-Vest în vreun fel?*

De vreme ce Zelenski n-are experiență politică și nici competență pentru vreun domeniu specific, ne putem face o idee despre ce ar putea urma încercând să identificăm consilierii lui implicați în campanie. A avut o echipă de circa 50 de oameni, majoritatea necunoscuți publicului larg. Unii sunt absolvenți de universități americane prestigioase, alții sunt apropiați de Rusia. O ultimă categorie sunt cei veniți prin filiera Kolomoiski. Principalul consilier politic al lui Zelenski este Dmitro Razumkov, cunoscut pentru vederile sale proruse. La fel și consilierul media Aleksandr Harebin, care a lucrat pentru mai mulți oligarhi ruși, apoi a fost angajat la Aspen Institute din Kiev, de unde a trecut la Zelenski. El este categoric împotriva politicii de decomunizare a Ucrainei, împotriva susținerii limbii și culturii naționale ucrainene și un promotor asiduu al comunicării în limba rusă. Aceștia ar putea să facă parte din viitoarele echipe guvernamentale ale administrației Zelenski.

După turul întâi, a circulat o listă cu mai multe nume de presupuși consilieri ai lui Zelenski, reformatori cunoscuți pentru vederile lor democratice și prooccidentale. S-a dovedit o manevră electorală, cei mai mulți au negat că ar fi colaborat cu

Zelinski în campanie sau că li s-ar fi propus poziții de miniștri în viitorul guvern.

N-am un răspuns la întrebarea dumneavoastră, dar nu cred ca Ucraina să-și permită să întoarcă spatele Occidentului și să meargă spre Rusia. Bani sunt la Bruxelles și Washington, nu la Moscova. Până și oligarhii ucraineni, atunci când fug din țară, se ascund în Elveția, Israel sau Anglia, nu în Rusia.

Acum, la plecarea lui Poroșenko, despre care trebuie spus că, de origine, este din sudul Basarabiei, vorbitor de română, care e palmaresul în relația bilaterală româno-ucraineană?

Zero virgulă ceva... oricum, nesemnificativ. În ultimii ani, Kievul a vrut mai mult de la relația cu Bucureștiul, ca o contrapondere la tensionarea relației cu Budapesta. Și ca o echilibrare a celei cu Varșovia. În toamna anului 2014, s-a vehiculat printre analiștii ucraineni chiar proiectul unui parteneriat strategic. N-a ieșit nimic. La începutul lui 2015, în mediile diplomatice de la București se vorbea despre trilaterală cu Polonia și Ucraina. Nu s-a întâmplat nimic. Mai nou, Bucureștiului i se transmite să nu se atingă de nimic, să stea cuminte. Ceea ce MAE din Aleea Modrogan și face. Astfel că România a dispărut din politica regională. Ceea ce nu e neapărat rău. E mai onorabil să nu faci nimic decât să faci prostii, astfel încât să-și compromită relațiile cu principalii parteneri.

Noul președinte Zelenski ar putea aduce un suflu nou în relația bilaterală?

Cred că relația cu România e ultimul punct de pe agenda lui. Oricum, la București începe o serie de patru scrutine. Abia după prezidențialele din această toamnă, și mai sigur după parlamentarele din toamna lui 2020, s-ar putea iniția ceva proiecte în relația bilaterală, care rămâne dominată de chestiunea minorităților.